

הפותרת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון ט' תשרי תשפ"א | דף היומי בבלי: עירובין מט | דף הכולל: פסחים טז.
דף היומי בהלכה: מסימן תקי"ד סעיף ד' עד סעיף ו'.
מוסר: אהבת חסד - גם כל הברכות' עד פרק ו'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ודע שאנחנו מחוייבים עד סוף שער הגאווה

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

יום הכיפורים בצל הקורונה: ההוראה של מרן הגר"ח קניבסקי, המכתב של רבני בני ברק וההנחיות של הגר"י זילברשטיין | מסמך נדיר: כך מתאר הגאון האדר"ת ביומנו את עבודתו ביום הכיפורים | הישישה סירבה לוותר על הצום ה-105 בחייה – מה עשה הרב? | נעלי קרוקס ביוה"כ – מותר או אסור? | כיצד יכולה דלת אוטומטית ללמד אותנו איך עושים תשובה? | מה למד רבי שריה דבליצקי זצ"ל מהלילה שבו 'נתקע' בתוך מקווה חשוך? | 1984

לעשרות אלפי מנויי 'הפותרת' ולכל בית ישראל
גמר חתימה טובה, כתיבה וחתימה טובה

מראה כהן

"בסדר העבודה נמוג לבי עוד מימי ילדותי לשפוך דמעות
כמים... וגם בתפילת נעילה, מתחילת אמירת הקדיש
ועד סוף התפילה, נשפך לבי כמים בבכי ובהתמרמרות
מאד מאד, ושבת בתשובה שלימה כמה פעמים ב"ה..."

הגר"ח סופר שליט"א ראש ישיבת 'כף החיים' מביא תיאור מרטיט שכתב הגאון האדר"ת זצ"ל
על עבודתו ביום הכיפורים, מתוך קונטרס נדיר שנדפס לאחרונה | מסמך מרתק ומרגש

על עצמו איך היה נראה יום הכפורים שלו, ונראה קצת מדבריו,
שזה עצמו מוסר השכל בשבילנו:

"כל הלילה ויום צום הקדוש, יום הכפורים, הייתי בבית
הכנסת. לא הלכתי לביתי מהסעודה המפסקת עד אחרי תפילת
ערבית של מוצאי יום הכפורים" - הוא לא היה חוזר לבית לישון
אחרי תפילת ערבית לביל יום הכפורים, אלא נשאר בבית הכנסת.
ומה היה עושה שם בזמן הזה? - "אחר סיום התפילה של

רבה של ירושלים לפני כשבועים וחמש שנה, היה הגאון
האדר"ת זצ"ל. הוא היה גאון גדול וצדיק, פלאי פלאות, והניח
אחריו כמאה ספרים, שרק חלקם הקטן נדפס ורובם עדיין בכתב
יד. הוא כתב קונטרס קטן שנקרא 'נפש דוד', שהוא כעין יומן
שכתב על עצמו, והוא הניח אותו כצוואה לבנים שלו אחריו.
הדפיסו את הקונטרס הזה לפני כשנתיים, ומי שמעיין בו רואה
פלאות על צדקותו וחסידותו של הגאון האדר"ת. שם הוא מספר

"בשנים האחרונות, בכיתי ביותר בתפילת ערבית של מוצאי יום הכפורים מאד מאד" - יש אחד שאצלו בתפילת ערבית של מוצאי יום כיפור יש שמחה וששון, הוא כבר חושב על האוכל והארוחה שיש לו בבית ורוצה ללכת לנח. אבל האדר"ת מספר שבכה בתפילה הזו 'מאד מאד' - 'ולבי נמס כדונג בזוכרי על פרידתי ממקום קדוש ומיום קדוש' - הוא בוכה על שנגמר ונסתיים יום הכיפורים - "אחרי אשר יום תמים היינו דבוקים בעבודת ה', תכלית כל השנה כולה" - יום שלם אדם נמצא עם הקב"ה בבית הכנסת, בתפילה ובעבודה, ועכשיו הוא נפרד ממנו - "בתענוג רוחני אין קץ מהתענג על ה', ועתה אני נצרך להפרד שנה תמימה.

"ואם הוא שנה מעוברת יש עוד חודש אחד, ונצטרך לחכות זמן רב כל כך עד שנזכה שנית לתענוג הנפלא הזה". גם את זה הוסיף האדר"ת בחשבון, שאם היא שנה מעוברת יש לי עוד חודש לחכות..

"לא אביתי להחיש שובי לביתי" - כשהוא היה גומר את תפילת ערבית, הוא לא היה יכול ללכת לבית ולהפרד מיום הכפורים. זו היתה הבכיה של הגאון האדר"ת במוצאי יום הכפורים, וזו היא הבכיה של אדם גדול, אחד שידוע, מבין ותופס מה הוא יום הכפורים.

אצלנו, במחילה, הענין הזה קצת רפוי, ואנחנו צריכים לחזק אותו. עלינו לשים את לבנו אל זה שהנה אנחנו זוכים שמגיע היום הזה שהוא קץ סליחה וכפרה על כל חטאתינו, ובו אדם נטהר מכל הלכלוכים והטומאות שדבקו בו, 'כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו'.

עלינו לחזק את השמחה בקרבנו על זה, ולא לשבת ביום כיפור ולחכות מתי כבר יצא הצום ונלך לבית, אלא לנצל את היום הזה לתשובה על הפרטים אשר נכשלנו ולא נזהרנו בהם כמו שצריך. שהרי כתב רבינו יונה, שלמרות שבכל השנה כולה יש לאדם מצות עשה לשוב בתשובה על מה שחטא, ביום הכפורים יש מצוה מיוחדת על זה, וזה הזמן היותר מסוגל להשיג סליחה ומחילה, ועלינו להכיר במעלת היום הנשגב הזה.

(מתוך מאמר בגיליון 'מגיד דבריו ליעקב')

ליל יום הכפורים, אמרתי תהלים עם הציבור ושוב למדתי הלכות עבודת יום הכפורים בספר הרמב"ם, וגם גמרא יומא ורא"ש ופרקי משניות יומא. וישנתי במקומי על הארץ, ועל פי רוב לא ישנתי כי אם שעתים". בכל הלילה לא ישן אלא שעתים, כי היה צריך ללמוד את כל הסדר הזה שכתב. רמב"ם, רא"ש, ועוד.

"ועוד הנהגתי בעצמי מעודי לומר כל תרי"ג מצוות, לכל הדעות, ביום הכפורים" - הוא היה אומר וחוזר על כל התרי"ג מצוות. מדוע? מה הסיבה? - "לשים לב לכל מצוה, לפשפש במעשי, לשוב מעבירות שבידי וביטול העשין חס ושלום".

הייתי לומד את התרי"ג מצוות - אומר האדר"ת - כדי להתבונן ולשים לב על כל מצוה אם אכן קיימתי אותה, ואם אכן קיימתי אותה - איך קיימתי אותה. "והתפללתי שתהיה חשובה אמירת כקיומם בפועל, ושזוכה לקיימם במחשבה בדיבור ובמעשה כדת של תורה.

"בימי עלומי" - כשהייתי צעיר, מספר האדר"ת - "הייתי עומד כל היום על רגלי". הוא היה עומד על רגליו מתחילת ליל יום הכפורים ועד למחרתו במוצאי יום הכפורים, וכמו שהיו כאלו שנהגו כן, או בגלל שעלינו להיות דומים ביום זה למלאכי השרת שאין להם ישיבה, או מטעמי סיגוף, כמובא בשלחן ערוך (או"ח סימן תרי"ט ס"ו) - "אך אחרי שנחלשתי לא עליכם מחמת התלאות דעו עלי בעוונות ל"ע, אי אפשר לי לעמוד כל היום"

האדר"ת סבל כל חייו מיסורים נוראים, הוא היה חולה כל חייו בחלאים שונים ומשונים, וגם שיכל כמה מבניו, ואף על פי כן היה יושב ולומד בשקידה מופלגת, ובכל כמה חודשים היה עושים סיום על הש"ס כולו. אך הצרות האלו החלישו אותו, שלא יכול היה לעמוד בכל יום הכפורים ברצף.

"בסדר העבודה נמוג לבי עוד מימי ילדותי" - כשהיו מגיעים בתפילה לסדר העבודה, מספר האדר"ת, הלב שלי היה נמס, עוד כשהייתי ילד - "לשפוך דמעות כמים מרוב התמרמרות", על מה שהפסדנו. "וגם בתפילת הנעילה מתחילת אמירת הקדיש ועד סוף התפילה, נשפך לבי כמים בבכי ובהתמרמרות מאד מאד, ושבת בתשובה שלימה כמה פעמים ב"ה.

שובה ישראל

**"לא עבר רגע, ואני שומע צעדים מתקרבים...
אינני רואה כיצד לצאת מכאן! - קראתי בקול
רם. 'רגע, רגע', ענה הקול - והנה יד שלוחה אלי,
ומעמידה אותי בתוך רגע על מדרגות היציאה..."**

מה למד הגאון רבי שריה דבליצקי זצ"ל מאותו לילה שבו 'נתקע' במקווה חשוך ולא הצליח לגשש את דרכו החוצה? וגם: כיצד יכולה דלת אוטומטית ללמד אותנו איך עושים תשובה?

בימינו קיימות במקומות רבים דלתות הנפתחות מאליהן ללא כל מגע ופעולה מצד האדם. אין צורך לפתוח עם מפתח את

שלי והתלבשתי ורציתי לצאת, אך כאן נגמר הכל. פחדתי שעם כל צעד אסתבך יותר, והחלטתי מתוך צער להשאר לשבת על הספסל, עד ירחם... אך הצטערתי בלב שאצטרך להפסיד כל ה'קרבנות', ומי יודע אם גם לא פסוקי דזמרה, והתפללתי בלב לישועה.

"והנה, לא עבר רגע ואני שומע צעדים מתקרבים ויורדים למקווה, ואני קורא בקול רם - אני לא רואה איך לצאת!... 'רגע, רגע', ענה הקול, והנה יד שלוחה אלי ומעמידה אותי ברגע על מדרגות היציאה, ונוכחתי כי גם עד כעת היו רק כמה סנטימטרים ממני ועד המדרגות, שלא הרגשתי בהם.

"המוסר השכל: אדם קרוב מאד לדרך התשובה, רק כמה סנטימטרים מפרידים, והוא חושב שהוא שרוי בחושך מוחלט ומתייאש. פתאום נשמתו מרגישה את צעדי הא-לוקים המתהלך בגן, והוא רק צריך לקרוא במר נפשו: אני לא רואה לצאת מהחושך שאני שרוי בו.

"רגע, רגע', עונה הקול, והנה יד שלוחה אליו ומוציאה אותו למרחב, והוא רואה שרק מספר סנטימטרים הפרידו בין החושך לדרך האור, והוא בסכלותו חשב שאבדה דרכו.

"פתחו לי פתח כחודו של מחט. רק איזה קריאה קלה, ותיכף אפתח לכם פתח שכל קורוניות ועגלות יכנסו בו. השיבנו ה' אליך ונשובה - שובה ישראל עד ה' א-לוקיך כי כשלת בעוונך - ע"י העוון שהוא חושך מוחלט, נסתבכת עוד יותר, וכשלת. ונזכה לשוב בתשובה שלימה לפניו". עכל "ק.

(באר הפרשה)

המנעול, ואף אין צורך ללחוץ על הידית, אלא הדלתות נפתחות מאליהן על ידי ה'עין רואה' הקבועה בהן מלמעלה. רק זאת נדרש מהאדם - שיטרח להעמיד עצמו אצל הדלת, אז ירגישו ה'עינים' ויפתחו בפניו את השער.

כיוצא בזה, בימים הללו, הסיוע ממעל גבוה הוא עד מאד. כל השערים נפתחים בלא צורך להקיש הרבה. רק על זאת ממתנינים לנו מן שמיא - שנבוא בסמוך, שנעמיד עצמנו.

והנה נמצא כתוב בכתב יד קדשו של הגה"ק רבי שריה דבילצקי זצ"ל, וז"ל:

"מעשה שהיה: על סמך מה שמסרו לי שבשבת ר"ה יהיה חשמל כשר במקוה - הלכתי למקוה כבר לפני שעה 3:00. בפרוזדור ובמדרגות היה חושך מוחלט, אך קיוויתי שאחר שאפתח את המקוה יהיה שם אור. מצאתי בחושך את המפתח ופתחתי את המקוה - אך שם היה חושך מוחלט.

"מכיון שכבר פתחתי, חשבתי שאסתדר בחושך. מצאתי ספסל בחדר ההלבשה ושם פשטתי בגדי, ומשם הלכתי לחדר המקוה. החושך היה יותר ממצרים, ופתאום איבדתי כל יחס באיזה צד ופינה אני נמצא... גיששתי בקירות, וגם את המקוה לא מצאתי, והייתי משוטט הנה והנה ללא פתרון.

"ופתאום נטבלו רגלי במים... גם כן טוב. נכנסתי, טבלתי ויצאתי, בשום אופן לא מצאתי את חדר ההלבשה ומיששתי בקירות ללא כל התמצאות, כי הכל נאבד ממני. ופתאום מצאתי חוצלה ובגדים, אך נוכחתי כי הם לא שלי. וכעבור רגע מצאתי את

חדשות מהעולם היהודי

מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א: שהחזן והקהל יאמר בקול 'אבינו מלכנו מנע מגיפה מנחלתך'

לשאלת הגה"ח רבי זושא הורביץ שליט"א, פסק מרן שליט"א שאכן, טוב הדבר, ראוי ואפשר

בהורמנא דמלכא נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי בעקבות המצב: בעל הקרבן נתנאל השאיר אחריו ברכה- בנו רבי טיאה וייל, ובדרושותיו מובא: וז"ל: "ומן הראוי שכל חרוזה בתפילת אבינו מלכנו מתחיל החזן ואח"כ חוזרים הקהל ואומרים אותו חרוזה", וכן מובא בספר מנהגי פרנקפורט עמוד כ"א, וכל זה כדי לעורר את הכוונה בעת אמירת אבינו מלכנו וכן נוהגים בכמה קהילות עד היום.

אולם במטה אפרים בסימן תרי"ב סעיף ג' ובקצה המטה בס"ק ט"ו לומר כן רק בכמה פסקאות, וזאת מ"החזירנו בתשובה שלמה לפניך", עד "אבינו מלכנו הצמח לנו ישועה בקרוב", וכן עמא דבר ברוב קהילות ישראל. כאשר הדבר המתאים ביותר בימי הרחמים

אפשר וראוי שהחזן והקהל יאמר בקול 'אבינו מלכנו מנע מגיפה מנחלתך'

לאחר ההתפרצות האדירה של מגיפת הקורונה והעלייה החדה במספר החולים, הנפטרים ויבלחט"א המונשמים והמורדמים, פנה השבוע רב קהילות החסידים באלעד, הגה"ח רבי ישראל זושא הורביץ שליט"א למרן שר התורה שליט"א, בשאלה האם מן הראוי שהחזן יאמר בתפילת 'אבינו מלכנו' הנאמרת בכל יום מתפילות עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים, את פסקת 'אבינו מלכנו מנע מגיפה מנחלתך' בקול רם, כאשר הקהל חוזר אחריו בקול רם.

הגרי"ז הורביץ שליט"א כתב במכתבו את הדברים הבאים:

העביר את מכתב השאלה של הגר"ז הורביץ שליט"א לבית מרן שליט"א ביום שלישי השבוע. מרן שליט"א קרא בתשומת לב את כל המכתב ופסק שאכן, טוב הדבר, ראוי ואפשר שהש"ץ יאמר בקול את הפיסקה "אבינו מלכנו מנע מגיפה מנחלתך" והקהל יאמרו אחריו בקול רם.

יצוין כי כבר בראש השנה האחרון נאמרה פיסקה זו בקול רם על ידי החזן והקהל ברבים מבתי הכנסיות, דבר שגרם לחיזוק גדול, להתעוררות והשתפכות הנפש בתפילה לסילוק מגיפת הקורונה.

(פורסם בעיתון 'קוראים אלעד')

והסליחות להתחיל בבקשה לחזרה בתשובה בקול רם כי אז הזמן של תשובה סליחה וכפרה, ושוב כדי לעורר את הכוונה.

ובהורמא דמלכא שאלתי היא, אולי השנה בעקבות מה שעובר על כלל ישראל בארץ הקודש בהתפרצות הנגיף ל"ע ול"ע כאשר ברייש שתא הפילה עשרות חללים ה"י, ופגעה באלפי אנשים כחולים ח"ו ל"ע ול"ע, אולי מן הראוי לומר בקול רם השליח ציבור ואח"כ הקהל באמירת "מנע מגפה מנחלתך" כדי לעורר את הציבור, כאשר אין כאן שאלה של הפסק."

תלמידו חביבו של מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, הרב הגאון רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א, מראשי ישיבת משאת המלך באלעד,

בעניינא דיומא

שמעה הישישה והגיבה בביטול רב: "מאה וארבע שנים אני צמה ביום הכיפורים - והשנה לא אצום! לא בא בחשבון! אצום כמו תמיד! לא שייך לשנות מאומה!"

העצה הנפלאה שמצא הגאון רבי שמחה בונם ורנר זצ"ל מול הישישה שסירבה לוותר על צום יזה"כ מס' 105 בחייה

תיהיה לה!...

אבל לבסוף מצא רבי שמחה בונם עצה נפלאה: האשה לא רק ישישה וחלושה היתה, אלא גם מאור עיניה כבר ניטל ממנה ולא הבחינה אף בין אור לחושך.

שלח לומר לה: יהי כדבריך! את תתעני ביום הכיפורים כמנהגך מימים ימימה. לא ניטול את הדבר הזה ממך. נרגעה הישישה ומלמלה דברי תודה על כך.

ואולם, ביום הכיפורים, שעות אחדות בלבד לאחר שהאיר היום, בא רבי שמחה בונם לביתה של הישישה, ביחד עם כמה אנשים צעירים. וביזמתו הוציא אחד מהם שופר ותקע תקיעה, וכל האחרים עמדו וקראו את הקריאה: "לשנה הבאה בירושלים", בעוד האור שולט בחוצות.

הישישה, שכאמור מאור עיניה כבר ניטל ממנה ומפאת זאת לא יכלה עוד לחשב בדיוק חשבון של שעות, שמעה את קול השופר וקיבלה כי תם צום יום הכיפורים, הלכה ונטלה לפיה מעט משקה ואוכל והשביעה את נפשה כלאחר הצום, בערב...

כזו היתה חרדתו של צדיק זה לנפש אחת מישראל, שבאמצעות האור הצליח להצילה בלא שיגרם לה עוגמת נפש.

מעשה שהיה אצל הגאון הצדיק רבי שמחה בונם ורנר זצ"ל, בשכונה שייסד - הלא היא שכונת 'בתי ורנר', בשכונת מאה שערים, התגוררה ישישה אחת שזכתה והגיעה לגיל מופלג ביותר: מאה ושש עשרה שנים. והנה קרב יום הכיפורים של אותה שנה. הישישה כבר היתה חלושה ביותר, כמעט כל כוחותיה עזובה. הלכו ושאלו אצל הרופא, האם מותר להניח לה לצום.

מיהר הרופא לבודקה וקבע בצורה החלטית: ממש פיקוח - נפש! אסור בתכלת להניח לה לצום!

שמעה הישישה והגיבה בביטול רב: מאה וארבעה שנים שאני צמה ביום הכיפורים - והשנה לא אצום! לא בא בחשבון! אצום כמו תמיד! לא שייך לשנות מאומה!

שמע רבי שמחה בונם ורנר והתלבט מה לעשות כאן: הרופא אוסר עליה את הצום. היא אכן ישישה מופלגת בשנים וסכנת פיקוח - נפש היא ממש בעליל. מצד שני, היא מתנגדת, היא מסרבת לקבל את הכרעת הרופא. ואולי, מי יודע, אם תאכל - אולי דווקא זה יזיק לה. הגע בנפשך! ישישה כה מופלגת, שעברו עליה כדבריה כבר מאה וארבעה תעניות של יום כיפורים - כמה זה ישפיע עליה לרעה אם נכריח אותה לאכול! איזו עוגמת נפש

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?   שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

"הננו בזה לפרסם אופן ההנהגה לחולי קורונה, ודאים ומסופקים" - מכתבם של רבני בני- ברק לקראת יום הכיפורים הבעל"ט

רבני בני ברק הגאונים רבי חיים יצחק לנדא שליט"א ורבי שבח צבי רוזנבלט שליט"א בהדרכה הלכתית מפורטת לקראת יום הכיפורים הבעל"ט

מהנ"ל, תשתה לשיעורין.
6. חום גבוה (מעל 39), קוצר נשימה קשה, ירידה בסיטורציה (חמצן בדם) מתחת 94%, חולשה קיצונית ביותר - כשיש אחת התופעות האלו, ישתה לשיעורין, עד ליטר בסך הכל, ויפנה לייעוץ רפואי דחוף! גם אם כרוך במלאכות גמורות.
המחלימים מקורונה
1. כשהתופעות נמשכו פחות מ-3 ימים מלאים, ועתה חשים טוב לחלוטין - יצומו
2. כשהתופעות נמשכו 3 ימים מלאים, ויום הכיפור חל בתוך השבוע הראשון להחלמה, ישתו לשיעורין; לאחר שבוע ראשון להחלמה יצומו.
3. כשהתופעות היו סוערות, כגון: נצרך לחמצן, אשפוז; אף שעתה חש בטוב - אם יום הכיפורים חל בתוך חודשיים שלושה להחלמה (תלוי בתוקף המחלה) - ישתו לשיעורין. לאחר תקופה זו יצומו.

שתיה לשיעורין יכולה להיות שתיה ממותקת, כמיץ ענבים וכדומה, וכן חלב ושאר משקין, ואזי השתייה גם נותנת אנרגיה, וניתן להסתפק בשתייה ללא אכילה.
שיעורין לשתייה: 37 גר' (CC) כל 9 דקות.
ומחובתנו לעורר על המובא ב'איסור והיתר' באות ח': "אם החולה יודע בעצמו שצריך לאכול ומחמיר על עצמו ואינו אוכל, עליו הכתוב אומר 'ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש' וגו'.
נתחזק כולנו בתפילה לבורא עולם בימים אלו שניתנו לנו לביטול גזר דין - בהמצאו ובהיותו קרוב (ר"ה י"ח). ויקויים בנו "כל המחלה וכו' לא אשים עליך כי אני ה' רופאך".

התפרצות מחלת הקורונה השנה, מעוררת מטבע הדברים ספיקות רבים לגבי צום יום הכיפורים. אנשים רבים מצויים במצבים שונים ומורכבים - מבודדים, מאומתים, מסופקים, מחלימים; עם תסמינים או ללא תסמינים - וכל אלה נזקקים להוראות הלכתיות ברורות כיצד עליהם לנהוג לגבי הצום.
לאור זאת פרסמו רבני בני ברק, הגאונים רבי חיים יצחק לנדא שליט"א ורבי שבח צבי רוזנבלט שליט"א, מכתב הנחיות מיוחד ומפורט, המובא כאן כלשונו:

- ב"ה בין כסה לעשור תשפ"א
לקראת יום הכיפורים הבעל"ט, הננו בזה לפרסם אופן ההנהגה לחולי קורונה - ודאים ומסופקים:
- ההתייחסות אל צום לא לתוצאות הבדיקות - אלא למצב החולה בפועל.
 - גם אם בהרגשת החולה יכול הוא לצום, יש להישמע לדעת הרופאים, כי קיימת סכנת חמרה פתאומית במחלה זו, ומפורש בשו"ע שיש להתחשב בזה!
 - לאחר בירור יסודי עם הרופאים, התופעות המשפיעות על ההחלטה אם לצום או לא הם: חום בסביבות 38, שיעול, חולשה יותר מהרגילות בצום, קוצר נשימה קל. כשיש שתיים מהתופעות דלעיל, ישתה לשיעורים עד 500 CC בסך הכל.
 - צעירים מתחת לגיל 35 בסימפטומים הנ"ל יצומו כרגיל. בספק, יעשו שאלת חכם. אם ירגישו התגברות חולשה וסחרחורת - ישתו מיד למנוע התעלפות.
 - מעוברות ויולדות תוך חודש ללידה - עם תופעה כלשהיא

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

ממקורות ההלכה ועד פוסקי זמננו: נעלי 'קרוקס' ביום הכיפורים - מותר או אסור?

מי מתיר אפילו לכתחילה, מי אוסר אפילו בדיעבד, האם יש חילוק בין קרוקס מקורי לקרוקס מזוייף, ומה הדין בנעלי טניס?

שדבריו סתומים.

על פי דברי הרמב"ם, נוקט בשו"ת פנים מאירות (חלק ב סימן כח) לגבי "נעלים כמידת רגלו המדויקת ועשוי מלבד קשה, עם עקב מוגבה בשולי הנעל לנוחות ההליכה כדרך נעלי עור", שאסור ללכת בהם ביום הכיפורים, שלא הוזכר ביום כיפור 'נעל' אלא 'עינוי', וכיון שאינו מרגיש שהולך יחף ולא מורגש קושי הארץ אינו עינוי, כדברי הרמב"ם.

להלכה: נפסק כשיטת הרי"ף והרא"ש - עי' טור סימן תריד וב"י שם ובשו"ע שם סעיף ב - שהאיסור רק במנעל של עור, אבל של שאר מינים מותר לצאת בהם אפילו ברשות הרבים. וכתב המשנ"ב (שם ס"ק ה) שאם אינו עשוי מעור אינו נקרא מנעל אלא מלבוש.

אמנם בשעה"צ (ס"ק ה) כתב דנכון להחמיר כשיטת הפנים מאירות והחתם סופר שלא ללבוש נעל עשויה מלבד בצורת נעל רגילה, ומגנה על הרגל ואינו מרגיש כלל שהוא יחף ואינו בכלל עינוי. ואף שאין למחות ביד המקילין, כיון שהשו"ע ורוב האחרונים מקילים בזה - מכל מקום מי שיכול, נכון להחמיר וללבוש אנפילאות של בגד (גרביים) כנהוג.

עוד מביא את דעת האליהו רבה (ס"ק ב) להחמיר בנעל מעץ אפילו אם אינו מחופה עור, משום שיטת רבינו ירוחם ורי"ז שהחמירו לאסור.

נעלי קרוקס

והנה נחלקו מורי זמננו האם מותר ללבוש 'נעלי קרוקס' ביום הכיפורים, האם הן בכלל 'נעל' שאינה עינוי, או שהן בכלל 'אנפילאות' בד, שמותר לכתחילה. ובספר 'הגיוני הפרשה' (ויקרא פרשת אחרי מות) ביאר הצדדים באריכות:

הצד להתיר לכתחילה: הרי דעת רוב הראשונים, הרי"ף והרא"ש, וכך נוקטים להלכה הטור והשו"ע, שרק נעל עור אסורה ושאר מינים מותר, ואם כן מותר ללבוש 'קרוקס', שעשוי מגומי ואינו עור, והוא בכלל ההיתר של שאר מינים, אף שמגן על הרגל. וכן לדעת רש"י ותוספות שאסור נעל של עור ועץ, ומותר גמי ושעם - הרי 'קרוקס' עשוי מגומי ודינו כגמי ושעם שמותר. ואף מצד היותן נוחות, יש להקל כדין איסטניס. ובנעלי בית יש עוד סברא להקל, שאינן חופות את רוב הרגל. ורק בנעלי ספורט נהגו

בגמ' (יומא דף עח.). נאמר שאיסור נעילת הסנדל הוא רק בסנדל של עור, אבל מותר ללבוש סנדל של שעם (מין גומא), היטני (מין שעם), הוצי (כפות תמרים), דיבלי (עשבים), שכל אלו אינם בכלל מנעל.

וכן מבואר בגמ' יבמות קב: שהאיסור ללבוש אנפיליא (גרביים) ביום הכיפורים הוא רק בשל עור, ומשא"כ לגבי חליצה אין לחלוץ באנפיליא של בגד, כי צריך דבר שמגן על הרגל, כמבואר בפסוק (יחזקאל פרק טז פסוק י) 'ואנעלך תחש', שהוא מעור.

הבית יוסף (סימן תריד) מביא מחלוקת הראשונים מהי ההגדרה של נעל.

1. רק מנעל של עור אסור: לדעת הרי"ף והרא"ש (יומא פרק ח סימן ז), רק מנעל של עור אסור, כמסקנת הגמ' ביומא הנ"ל שמותר ללבוש נעל של שעם שאינו נחשב נעל, ואינו נאסר מצד שמגן על הרגל, וכמסקנת הגמ' ביבמות הנ"ל שאסור ללבוש אנפיליא של עור, אך מותר ללבוש אנפיליא של בגד.

2. כל מנעל שמגן על הרגל אסור: לדעת בעל המאור (הביאו הרי"ן ביומא שם) כל מנעל המגן על הרגל אסור אפילו שאינו של עור, והוכיח כן מהמבואר בגמ' ביומא שאסור לקיטע לצאת בקב שלו כי הוא מגן על רגלו ועל כן נחשב נעל, גם להצד שאינו חשב נעל לגבי שבת, עיי"ש.

3. גם מנעל של עץ אסור: לדעת רש"י ותוס' ביומא שם כל מנעל של עור ושל עץ אסור, כפי שמביא הרי"ן ביומא (פרק שמיני דף ב. ד"ה הלכך) שלדעת רש"י ביומא נעל של עץ נקרא מנעל ואסור ללבושו ביום הכיפורים, אך דברים אחרים אינם נחשבים מנעל ומותר ללבושם.

4. כל מנעל שאין מרגיש בו את קושי הארץ - אסור: וברמב"ם (הל' שביתת עשור פרק ג הלכה ז) כתב וזה לשונו: "אסור לנעול מנעל וסנדל אפילו ברגלו אחת, ומותר לצאת בסנדל של שעם ושל גמי וכיוצא בהן, וכורך אדם בגד על רגליו ויוצא בו, שהרי קושי הארץ מגיע לרגליו ומרגיש שהוא יחף". הרי שדעתו שאיסור נעילת הסנדל נאמר רק בנעל של עור, ומותר בסנדל העשוי משעם ומגמי וכדומה, וכן מותר לכרוך בגד על רגליו ויוצא בו, אלא שמוסיף גדר שלא נזכר בגמ' - 'שמרגיש קושי הארץ'. ולפי"ז גם נעל של עץ שאינו מרגיש קושי הארץ אסור. ובבית יוסף כתב

לאסור, שעשויות ממש כמו נעל ויכול ללכת בהן כל היום, אבל נעלי 'קרוקס' אין הולכים בהן שעות רבות, כי אם קצת זמן כדי שלא יתלכלכו הגרביים, ואינן בכלל נעל.

הצד החמיר: לדעת בעל המאור, כל נעל שמגנה על הרגל אסורה, ולשיטתו אסור ללבוש 'קרוקס', שמגנה על הרגל כמו נעל. והרי המשנ"ב כותב שנכון להחמיר כשיטת הפנים מאירות והחתם סופר, על פי דברי הרמב"ם שלא ללבוש נעל שמגנה על הרגל ואינו מרגיש שהולך יחף. ואם כן יש להחמיר שלא ללבוש את ה'קרוקס', שמרגישים בה כמו נעל. וביותר מסתבר לאסור בלבישת 'קרוקס מקורי' שהוא נוח ביותר ואין מרגישים בו כלל את הרצפה.

ואין לסמוך בזה על שיטת הר"ף והרא"ש שהתירו כל נעל שאינה עור, שהרי כבר נהגו לאסור 'נעלי ספורט' שכולה עשוי מחומרים סינטטיים כמו פלסטיק וגומי, וגם 'קרוקס' הוא בכלל מנהג זה לאסור. ועוד, שגם אם מקילים בתשעה באב שיסודו בניהוג אבלות, מ"מ איך נקל ביום הכיפורים שיסוד איסור נעילת הסנדל בו הוא משום עינוי. ולפי כמה ראשונים האיסור מדאורייתא ויש להחמיר בו כספק דאורייתא לחומרא.

הוראות גדולי הפוסקים:

מותר: לדעת הג"ר אפרים גרינבלאט זצ"ל (אסיפת יצחק י"ז אלול תשס"ח, י"ט אלול תשס"ח) לגבי לבישת נעלים סינטטיות (כמו קרוקס) ביום הכיפורים, הכלל היסודי הוא: 'נעל אם יש בה עור אסורה, ואם אין בה עור מותרת'. ונעלי 'קרוקס', אף שהם בצורה של עור 'קרוקודייל' (תנין באנגלית נקרא קרוקודייל, והנעל מזכירה צורה של תנין וקרואה כשם התנין, ולכן טבעו סמל תנין על הנעל), אבל אין זה אלא שם בדוי, שהרי אין שום עור בהם כלל, לכן מותר לנעול אותם ביום הכפורים.

המנהג להתיר לכתחילה: לדעת הגרש"ז אויערבאך זצ"ל (הליכות שלמה יום הכיפורים פרק ה הלכה טז-יז) נעליים שנראות ממש כמו נעלי עור אסור ללבושם ביום הכיפורים מפני מראית העין. ונעליים שאינם של עור, אף על פי שהם נוחות ביותר, המנהג לילך בהם לכתחילה. וכפי שהעיד אחד מתלמידיו שליט"א, שלעצמו היה נוהג הגרש"ז ללכת בנעלי בד ללא פקפוק, וטעם הדבר מבואר שם בהליכות שלמה (דבר הלכה אות לא), שאמנם יש מחמירים כחומרת המשנ"ב שלא ללבוש נעליים נוחות שאין בהם עינוי כל כך, אך אנו נחשבים כאיסטניסים, שמבואר ברמ"א (תריד סעי ד) שמותרים ללכת עם נעליים, ולכן אין אנו נוהגים חומרא בדבר.

וכתב בפסקי תשובות (סימן תריד ס"ק ד הערה 14), שמותר ללכת בנעלי בית וסנדלים, שסולייתן עשויה משכבה דקה של גומי, כיון שמרגישים את קושי הקרקע. ואף שבבית נוהגים ללכת בהם כל ימות השנה, מכל מקום כיון שאין הדרך לצאת בהם לרחוב, מותר ללבושם ביום הכיפורים אף לכתחילה. והוסיף בשם 'קיצור הלכות המועדים' (עמוד קיא) שמותר אפילו עשוי מעור סינטטי שנראה כאילו הם נעלי עור, ואין לאסור משום מראית

העין, כיון שמצויים הרבה בשוק.

מותר אך אינו מהודר: לדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל (קונטרס הלכות חודש תשרי עמוד נב אות א, 'וישמע משה' יום כיפור עמוד רא, 'אשרי האישי' או"ח חלק ג פרק כב אות ז) מצד הדין מותר ללבוש נעלי 'קרוקס' ביום הכיפורים, למרות שזה נוח, כיון שאינו עשוי מעור, אבל אינו מהודר ללכת בהם, כי לכתחילה צריך להרגיש את הקרקע בהליכתו.

ולגבי נעלי גומי המכונים 'טניס' הורה הגרי"ש אלישיב (הערות יומא דף עח): שאף שאין נוקטים להלכה כשיטת הבעל המאור לאסור שאר מינים, מכל מקום אסור ללבוש ביום הכיפורים נעלי טניס כיון שהוא דרך וצורת מנעל עם עקב וסוליה, ומגן על הרגל. אסור מחומרא: לדעת הג"ר ניסים קרליץ זצ"ל (חוט שני יום הכיפורים עמוד קלו), נעל רגילה שעשויה מעור סינטטי, אפשר שאסור מעיקר הדין, כי טעם האיסור בנעל מעור הוא מפני שכך הצורה של נעל, שתופסת את הרגל, וא"כ גם נעל מעור מזויף בצורת מנעל - מניין שאין זו הנעל האסורה? ולפחות יהיה אסור משום החומרא לגבי נעליים העשויים מלבדים. וכן הדין לגבי נעלי בית שהמציאו בזמננו שהם מאד נוחות לילך בהם, ואף יותר נוחות מנעל רגילה, יהיה אסור מצד החומרא הזו.

(והעיד אחד מנכדיו שליט"א הבקי בספר חוט שני, שמה שמבואר בחוט שני לאסור נעלי בית נוחות, הכוונה הייתה לנעלי 'קרוקס'. והוסיף להעיד עוד אחד מנכדיו שליט"א, שכאשר התעורר הנושא, ביקש מבתו שתראה לו נעלי 'קרוקס', וכאשר הביאה לו נעלי 'קרוקס' פשוטות מאוד, נגע בהם ואמר שעל נעלים כאלו לא התכוון).

אסור: לדעת הגר"מ גרוס שליט"א (קובץ פסקים ותשובות אלול תשרי עמוד קסח) נעלי קרוקס, אם נוהג ללכת בו כל ימות השנה, מסתבר שאסור ללכת בהם ביום כיפור. ולדעת הג"ר נתן קופשיץ שליט"א, תלוי במציאות - אם נעלי 'קרוקס' נוחות כמו נעלים אסור, שכן בעצם שורש הדין הוא ללכת בלי נעלים כלל, וכל ההיתר בנעלים שאינם של עור הוא כיון שאין להם נוחות וצורה של נעל, אבל בנעלים נוחות, אף שהם מחומר סינטטי הם בכלל האיסור.

מצדד להיתר: התרומת הדשן (סימן קמט) מכריע לגבי עמידה ביום הכיפורים על כרים וכסתות של עור, שהמקל לצורך לא הפסיד, והמחמיר תבא עליו ברכה, והוכיח כן ממה שכתב א"ז דמותר לצאת במנעל קרוע, ושיעור הקריעה איני יודע. ואין הכוונה שקרוע בכף הרגל, אלא קרוע למעלה, וכיון שמותר במנעל קרוע, כל שכן שמותר לעמוד על גבי כלי עור. כי האיסור הוא רק נעל מעור רך שחופה את רגלו. וכן פסק הרמ"א שמותר לעמוד על כרים וכסתות של עור, ומכל מקום המחמיר תבוא עליו ברכה.

ובמשנ"ב (ס"ק ט) הביא דברי הפר"ח שהסכים לדעת הרדב"ז שהובא במגן אברהם דאין כאן בית מיחוש כלל. ולפי דברי הפר"ח כתב הגרי"מ רובין שליט"א ('היכלא' קובץ א עמוד עג, 'היכל הדעת' עמוד ע) שיש לצדד להתיר לבישת 'קרוקס', שהרי אינו

בית נוחות'. ואף שיש הרבה אנשים שהולכים בהם בימות החול, בטלה דעתם, שאינו ענין זמני שנלקח מהנהגות הגויים. והגע עצמך - אם יתחילו כל העולם ללכת בנעלי בית המכונים 'כפכפים', ודאי שלא יהיה עליהם שם מנעל טוב.

(ע"פ גיליון 'עומק הפשט' ד' תשרי תשפ"א)

יושב טוב על הרגל של הלושב. ויתכן שגם הפנים מאירות מודה להתיר ב'קרוקס', כיון שאינו חופה את כל הרגל. וכן דעת הג"ר משה מרדכי קרפ שליט"א (משמרת שמחות עמוד של) שכיון שה'קרוקס' אינו חופה את רוב הרגל יש להקל כדעת הפר"ח. והוסיף הגרי"מ רובין, שמצד הסברא נעלי 'קרוקס' אינן מיועדות להליכה גמורה ואין עליהם שם מנעל טוב, אלא הם 'נעלי

בעניינא דיומא - הליכות והלכות

סיפרו פעם למרן הגרש"ז אויערבאך בשם רופא מפורסם, שבדק שניים מגדולי ישראל לפני יוה"פ והורה שאין להם לצום. האחד בכה מצער, ואילו השני אמר בשלוות נפש: "מי שציווני להתענות - הוא שציווני עתה להימנע מכך". ואמר רבינו: "הדרך השניה - היא היא הדעה הישרה והנכונה שיבור לו האדם"

הלכות והליכות יום הכיפורים ממרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זללה"ה

שבת. אך גם בזה אין להצטמצם רק בבקשות פרטיות על עצמו, כי אם גם עבור הכלל ועל גלות השכינה, וכמ"כ ע"ד צחות על הפסוק "וישמע משה את העם בוכה" למשפחותיו" - ויחר אף ד' מאוד וגו'".

ובלבבם של המוני תלמידי ישיבת 'קול תורה' (בה קבע רבנו תפילתו בימים הנוראים, מיום שנתכהן לעמוד בראשה. וכשקבעה משכנה בשכונת 'בית וגן' המרוחקת מביתו, שהה בה בכל שנה ביוה"כ"פ), חקוקה דמות רבנו, בהתחטאו לפני קונו כל היום כולו ברגשי קודש, כשאימת הדין ורוממות היום ניכרים על כל תהלוכותיו.

"חובה גדולה לייקר ולחבב כל רגע מיום גדול וקדוש זה"

שעה ארוכה קודם התחלת תפילת שחרית, העיר את נכדו הלן עמו בחדרו לאמירת תהילים באומרו - "קום קרא אל א-לוקיך", כי כל רגע ורגע יקר מפז. וזה לשון רבנו ברשימת כת"י: "לעומת ההתקרבות שמתקרב הקב"ה אלינו כביכול ביום הכיפורים, על האדם לטהר ולזכך עצמו לקרב עצמו לד', ואם הוא כנרדם הריהו ח"ו כמתרחק, ואז אוי לנפשו וכמה צער גורם בזה כלפי מעלה, וכאילו ח"ו בבחינה של מבעט ביוה"כ"פ, כיון שאינו מרגיש ההבדל הגדול בו נבדל יום זה מימים אחרים, ולכן יש להיזהר שלא יאבד חלילה זמן כלשהו מיום זה לבטלה, שהרי כל רגע מכפר, כדאיתא בכריתות ז' ע"א ו"ח ע"ב (וברמב"ם פ"ג משגגות ה"ט), ואם מאבדהו לריק ה"ז ח"ו כמבעט, והוא נורא עד מאוד". עכ"ל.

וכן ביאר רבנו בהא דארז"ל (יומא כ' ע"א) שביוה"כ"פ אין רשות לשטן להשטין, ויש להבין מה התועלת בכך הרי סו"ס למחר שוב יעמוד ויקטרג על מעשי האדם, וכ"ש דתיקשי עפ"ד הרוקח סו"ס רי"ז ומהרי"ל הל' יוה"כ סוף הלכות מוסף, דמה שאינו משטין היינו רק על מעשי יוה"כ"פ גופי' אבל על העבר שפיר מקטרג, אלא שבאמת

כתב רבנו: בתפילת יוה"כ כשמבקשים "ורוח קדשך על תיקח ממני", יש לכוון גם על כך שיזכה להישאר במדרגה זו של "רוח קדשך", כי כל אדם זוכה ביום זה לרגע של רוח הקודש, ולכן יש לו להתחנן ולבקש שיזכה להישאר בכך, וכאותו משל ידוע של המגיד מדובנא ז"ל על הפסוק (תהילים כ"ד, ג'): "מי יעלה בהר ד' ומי יקום במקום קדשו". עכ"ד.

"ויאריך כל אחד כהרגשת לבו, כי דבר זה עצמו הוא עניינו של יום"

הדריך רבנו בענין תפילות היום בכלל, שאם כי בר"ה, אין נכון להאריך הרבה בתפילת הלחש, לפי שקשה הדבר לרכז המחשבה להתבונן במהות היום, שהיא המלכתו ית' עלינו, מ"מ יוה"כ"פ שאני, ויאריך כל אחד כהרגשת לבו, כי דבר זה עצמו הוא עניינו של יום, כלומר ההתקרבות לד' ע"י התפילות והוידוים. ורבנו היה מאריך באמירת הוידוי במתינות והתבוננות בכל פיסקא ופיסקא (ורגיל היה לומר על עצמו בענוותנותו, מאז שרבו הפונים אלי בבקשת עצה והדרכה וכו', כמה צריך אני להאריך בוידוי ובבכיה באמירת "יעצנו רע").

אמירת 'כל נדרי' באה לטהר הפה מעוון נדרים, כדי שיתקבלו התפילות כראוי

ורגיל היה לחזור על מה שאמרו בטעם שמתירן הנדרים בתחילת יוה"כ"פ באמירת 'כל נדרי', שהוא כדי לטהר את הפה מעוון נדרים כדי שיתקבלו התפילות כראוי. וברשימותיו כתב רבנו: עיקר התפילה ביום הקדוש צריכה להיות על עניינים רוחניים, וזה שאמרו חז"ל "וישעי - זה יוה"כ"פ", כי מילת "ישועה" נאמרה במקרא ובתפילות ע"פ רוב על ישועה רוחנית, כמו "קראתיך הושיעני" שבתהילים ו"תפארת גדולה ועטרת ישועה" במנחה של

מדבר על לב החולה, שעלינו להרגיש כי גם מצוות התורה של 'וחי בהם', גם היא מצוה יקרה וחשובה עד מאוד"

"מי שאמר להתענות ביום הכיפורים - הוא שציוה להימנע מכך בכגון דא"

וספרו פעם לפניו בשם רופא מומחה וידוע, שביקר אצל שניים מגדולי ישראל לפני יוהכ"פ, ולאחר בדיקתם חיווה דעתו שאין להם להתענות ביוהכ"פ, והאחד בכה מגודל צער על כך, ואילו השני אמר תיכף ומיד בשלוות הנפש: "מי שאמר להתענות ביום הכיפורים הוא ציוה להימנע מכך בכגון דא". ואמר רבנו שהדרך השנית היא היא הדעה הישרה והנכונה שיבור לו האדם.

ואירע פעם ששמע על ת"ח אחד, שחלה ומתקשקש להתענות, ומיד נסע רבנו לבקרו ובתוך השיחה אמר שפשוט הדבר שאין לו להתענות, וחזר הלה לעמוד על דעתו שבכוחו להתענות וכו', ובראות רבנו גודל התקשותו אמר לו: "ריח אפיקורסות ח"ו יש כאן!", ולתדהמתו של החולה, נענה רבנו: "הרי זה גם נכלל במה שאמרו ז"ל (סנהדרין צ"ט ע"ב) ד'האומר מאי אהנו לן רבנן ה"ז אפיקורס', והיינו לפי ששופט ענייני הטבע על פי שכלו ואינו משעבד שכלו והבנתו לדעת חכמים, וא"כ ה"ה בנד"ד, שכל שהרב מורה בהחלט שאסור להתענות, שוב אין להרהר על הדבר כלל ולקיים דבר ד' זו הלכה!".

(הערות מלוקטות מתוך 'הליכות שלמה' - מועדים)

חסד גדול מאוד הוא שלא יוכל להשטין על מעשינו ביוהכ"פ עצמו, שהוא יום חסד ורחמים, והכח ביד האדם לשוב בו בתשובה שלימה, ועיצומו של יום מכפר, ואילו הוא מפנה לבו ומסיר דעתו גם לדברים אחרים. ומדבר זה עצמו שגילו לנו חז"ל יש, אפוא, לקבל התעוררות גדולה וללמוד עד כמה יש להיזהר ולשמור מכל משמר על יקרת כל רגע מיום קדוש זה, וע"ד דברי רבנו הגר"א ז"ל הידועים בפירוש 'דין וחשבון', שמלבד הדין על מעשים שעשה, עתיד כל אדם לעמוד במשפט על מה שלא עבד את קונו באותו זמן.

"רבים לא התענו ביוה"כ שנים רבות בשל מצב בריאותם, והאריכו ימים בטוב"

בחולה שאמר לו הרופא לאכול כדרכו, היה רבנו מזהיר לקיים הוראתו ולא להחמיר כלל. ומציערותו עד אחרית ימיו, היה רגיל לבקר בעצמו בערב יוהכ"פ ובימים הסמוכים לו, בבתי מידעיו שהיו חולים או חלשים, להורותם את המעשה אשר יעשון (וטרר במדידת והכנת הכלים למי שהוצרך לדקדק בשיעורים). ובפרט נתן דעתו ולבו במידה יתירה, לשדל את כל אחד ואחד, בדברים המתאימים לפי רוחו ותכונות נפשו לשמור פקודת הרופאים, וכשהבחין שהקושי אצל החולה הוא מפני שהדבר מורה על גודל הסכנה בה הוא שרוי, היה אומר: "רבים לא התענו ביוהכ"פ שנים רבות, מפני סיבה בריאותית, והאריכו ימים בטוב. וכשהבין שהקושי הוא רגשי, מפני עצם הדבר שלא יתענה ביוהכ"פ, היה

על דא ועל הא

"אשרי הישיבה שתממן רופא או אדם מוסמך רפואי בכיר [ועדיף נוכרי] שיהיה במשך כל יום הכיפורים בישיבה" - מכתבו של הגר"י זילברשטיין שליט"א לבני הישיבות לקראת הצום

במכתב מופיעות הדרכות רפואיות-הלכתיות שנכתבו ע"י הרב ד"ר ציון שלוסברג בהנחייתו של הגר"י שליט"א

במכתב מובאים דבריו של הרב ד"ר ציון שלוסברג, רופא משפחה, הכותב: "נתבקשתי לתת הנחיות לישיבות שיש בהן חולים מאומתים לקראת יום הכיפורים" - וכאן מפרט הרופא את תסמיני המחלה ותוצאותיה האפשריות:

"הנגיף שגרם להתפרצות עולמית של תחלואה ושל מספר נפטרים לא מבוטל, הכה גם בישיבות הקדושות ואנו נמצאים כעת בהתפרצות של מעל 2500 בחורים בפריסה ארצית. על אף המהלך השכיח של הנגיף לגרימת מחלה ויראלית קלה שחולפת תוך מספר ימים ספורים, שתתבטא בכאבי גרון, כאבי ראש, שיעול, לעיתים המלווה גם קוצר נשימה, איבוד חוש הטעם וריח, ומחלת חום, 80% יחלימו ללא שיירים. 5% יגררו מחלה קלה למשך זמן ארוך יותר 5%- עלולים רח"ל לפתח מחלה קשה יותר.

הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, פרסם מכתב הוראות לבני ישיבות הלומדים במוסדות בהם נמצאו חולים מאומתים.

"רבי עקיבא איגר פרסם הנחיות לעיר פוזנא בשנת תקצ"ב בשעת המגיפה שם" - פותח הגר"י שליט"א את מכתבו - "וכתב שקשה לתת הנחיות כלליות ליום הכיפורים, ולכן יהיו שני רופאים נוכחים במשך כל היום בחדר הקהל, והזהיר שלא לשמור בסוד אף את המקרה הקל ביותר.

"במקרה שיש בישיבה חולים מאומתים" - ממליץ הגר"י שליט"א במכתבו - "אשרי הישיבה שתממן רופא או אדם מוסמך רפואי בכיר [ועדיף נוכרי] שיהיה במשך כל יום הכיפורים בישיבה, שיוכל לדאוג לעירוי לבחורים הנצרכים לכך, ויוכלו גם לשאול אותו שאלות שיתעוררו במהלך יום כיפור".

במידה ואי אפשר ישתה מים מרים (דהיינו חליטת של 4 תמציות תה קמומיל בכוס רגילה של מים רותחים לרבע שעה, ויכול לשתות ללא שיעורים). במידה וגם זה לא אפשרי, ישתה פחות מכשיעור, אם יכול לבא לידי סכנה, היות וכאמור הנגיף מפעיל את מערכת הקרישה ובהינתן התייבשות מסוימת של הצום יכול לגרום לסיבוכים.

4. חולה עם מחלה משמעותית (חום גבוה, שיעול, קוצר נשימה, ירידה בסטורציה וכו'), אם יכול לבא לידי סכנה, לא יצום. במידת האפשר יקבל עירוי נוזלים, במידה ולא ניתן - ישתה כרגיל.

5. חולה המאושפז לא יצום אם יכול לבא לידי סכנה. במידת האפשר יקבל עירוי נוזלים, במידה ולא ניתן - ישתה כרגיל.

6. חולה שהיה עם מחלה משמעותית או שהיה מאושפז בחודש האחרון, ויכול לבוא לידי סכנה, במידת האפשר יקבל עירוי נוזלים במהלך הצום, במידה ואי אפשר - ישתה מים מרים (4 תמציות תה קמומיל בכוס ויכול לשתות ללא הגבלה) במידה וגם זה לא אפשרי, ישתה פחות מכשיעור.

את המכתב חותם הגר"י זילברשטיין שליט"א במילים: "ונברך את כל ציבור לומדי התורה בפרט, ואת כל עם ישראל בכלל, בכתובה וחימה טובה, שנה טובה ומתוקה, ויתקיים בנו 'והסר ממנו דבר וחרב ורעב' וכל חולי עם ישראל יבראו, והבריאים תתמיד בריאותם, ותהיה שנת ישועות גדולות לכלל ולפרט".

"מהידע הרפואי שנצבר מוכח שהנגיף גורם להפעלת מערכת הקרישה בדם ויצירת מיני קרישים העלולים לפגוע במספר איברים בגוף, בעיקר בריאות ובכליות, אך אפקט הנגיף. מפושט בעוד הרבה ממערכות הגוף, עיקר התסמינים המתמשכים עליהם מתלוננים המחלימים הם עייפות, קשיי נשימה, כאבי מפרקים, שיעול וקוצר נשימה".

והרופא ממשיך: "לצערנו, יש גם כאלו העלולים לפתח מחלה קשה יותר גם בגיל צעיר, ותמונת האשפוז מלמדת שגם אנשים בגיל צעיר עלולים להתאשפז, ואף במצב קשה, ונזקקים להנשמה, ולצערנו רח"ל היו גם קורבנות בנפש, ואי אפשר לדעת מי יחלה בצורה קלה ומי יחלה חלילה בצורה קשה יותר, ומכאן בוודאי ששומר נפשו ירחק מהמחשבה הפסולה של להידבק על מנת לעבור את הנגיף".

ומכאן הוא עובר להנחיות:

1. לחולה קל - שעבר את המחלה לאחר יומיים שלושה ללא שיירים (לא סימפטומים משמעותיים, לא אושפז) אין בעיה עם הצום, אולם יקפיד על שתייה מרובה מערב החג.

2. חולה שפיתח סימפטומים משמעותיים, ו/או הסימפטומים ממשיכים, יש להיזהר וכדאי לשאול פרטנית האם לשתות פחות פחות משיעור דהיינו כל תשע דקות 40cc.

3. חולה שנמצא כעת במחלה ולא ידוע האם יפתח מחלה משמעותית או לא, במידת האפשר יקבל עירוי נוזלים במהלך הצום,

על דא ועל הא

האם חייבים לעמוד בצום כשארון הקודש פתוח? והאם נשים חייבות בתפילת נעילה?

דפי סיכום הלכות ומנהגים ליום הכיפורים תשפ"א, לעיון ולהורדה, ערוכים בטוב טעם מאת הרב יצחק יעקב פוקס שליט"א

הרב יצחק יעקב פוקס שליט"א

ועשירי (ברכות ה"א). ולכן מצוה לאכול בערב יום הכיפורים הכנה למצווה חלק מהמצווה, על כן המצווה - ולהרבות בסעודה ובשתייה (שו"ע תרד, א ומשנ"ב). לרש"י מן הבוקר, ולא כבר מהלילה (באור הגר"א ויד אפרים) ומצות אכילה אפילו למי שאינו מתענה רק לשיעורין, משום שהוא זקוק בוודאי להכנה רבה. ובאלף המגן תקמ"ד בשם השדי חמד, שאף חולה מסוכן ר"ל שאוכל להראות חיבתו של הקב"ה, - כדרכו ביה"כ, גם הוא במצוות אכילה בערב יוה"כ.

לרא"ש (יומא פח) - כמלך שגזר על ילד שעשועיו להתענות יום אחד, ולפני כן, האכילו והשקו. לרבנו יונה (שער שביעי אות ח) להראות שמחתנו בהגיע יום כפרתנו. "כל נפש - הערה: נשים גם כן במצוות אכילה בערב יוה"כ", אף שהיא הזמן גרמא, כיון שהיא הכנה לתענית אינן במצווה. (כת"ס). החיוב והקיום: יש לאכול סעודה אחת נוספת - וגו'". ויולדת וקטנות שאינן צמות ממה

הורה לנו הבורא יתברך בתורתו: "והייתה לכם לחוקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשותיכם וגו' " והבטיחנו: "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם, לפני ד' תטהרו" (ויקרא ט"ז, כ"ט). אבינו מלכנו האב הרחמן, ברוב רחמיו וחסדיו יאמר לעמו "סלחתי כדברך", אך מזכיר לכולנו האדמו"ר מקוצק זי"ע: אמנם כן, "ביום הזה יכפר", אולם עלינו מוטל: "עליכם לטהר אתכם" ! "לפני ד' תטהרו"

ערב יום הכיפורים, יום ראשון ט' תשרי אסור בתענית (אפילו תענית חלום), אין אומרים תחנון ואין אומרים מזמור למנצח יענך וגו'. בסליחות אין אומרים מזמור לתודה, ואין אומרים אבינו מלכנו וכו' לא בשחרית - מתוודים רק פעם אחת ובני אשכנז ולא במנחה. בני ספרד אומרים בכל התפילות אבינו מלכנו. מצות אכילה ושתייה: כל האוכל ושתייה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי

תרה, ל"ז עפ"י תניא רבתי). הערה: השדי חמד מסתפק אם חייבים באכילת פת, ובמנחת חינוך, שי"ג. שאין צריך שלא נאמר סעודה, אלא "כל האוכל ושותה", ויש נוהגים עפ"י הקבלה בשבע סעודות, מכל מקום יש להשתדל להיות במצב אכילה ושתיה במשך כל היום. (כת"ס, קיד) ומהרי"ל דיסקין אכל צימוקים כל היום.

הלכות ועצות לתענית, בקובץ המצורף:

שאוכלים ביום אחר (סדור הרב ובכה"ח בשם פע"ח), זבפת, בנוסף לסעודה המפסקת, ויש להרבות פי ומנהג לאכול (בנוספת) דג, עפ"י מעשה המובא בטור סי' תרח ואין לאכול בשר בקר, שום, ביצים ומאכלי חלב כל היום. (משנ"ב תרח, ט"ז ומט"א).

המנהג לאכול אף את - חמים (זולת קפה או תה בחלב) ולא יין ישן הסעודה הראשונה (הנוספת למפסקת) כדרך סעודת יום טוב, בפריסת מפה ונרות דולקים וכו' (אורחות חיים תרד, ד וקצה המטה

יומא דהילולא

איש מהבורחים לא היה מוטרד מחסרונו של הליפתן... וכי זה מה שחסר להם עכשיו, בעיצומה של מנוסה במעבה היער? אולם הפלא ופלא - דווקא הרב בעצמו, שמעולם לא התעניין באוכל המוגש לו, נראה היה מוטרד מאוד מחסרונו של 'המנה האחרונה'...

ליומא דהילולא של מרן הגרי"ז הלוי סולובייצ'יק זצ"ל, הרב מבריסק

צרכיהם כמו שדאג להם ביום זה. והמשיכו להעמיק במנוסתם לתוך היער.

ויהי למחרת שוב הופיע לפניהם איש אחר וסלי מזון בידו, ואותם הדברים בפיו, שהכינו סעודת נישואין והתבטלה... וקיבלו מידו ופתחו את הסלים להוציא את המאכלים כדי להתיישב לסעודה, ואכן היה שם כל מיני מאכל מלבד הליפתן המוגש בסוף הסעודה.

פשיטא שאיש לא היה מוטרד מחסרונו הליפתן... חוץ מהרב בעצמו... והיה הדבר לתימה רבתי בעיני כולם - שהלא אפילו בעיתות שלום מעולם לא היה מעניינו איזה אוכל מוגש ומוכן עבורו, ועל אחת כמה וכמה בעת מלחמה... ובפרט שאכלו יותר מכדי שבעם, ולמי חסר בדיוק עכשיו 'מנה אחרונה'...

נעמד הגרי"ז על רגליו ושאל בכובד ראש: האם מישהו השאיר אמש מהסעודה? ונאלמו הכל בדומיה ואיש לא ענה. חזר הגרי"ז על שאלתו ודרש לדעת מי השאיר אתמול מהאוכל, עד שקם ילד קטן והודה כי אכן השאיר משהו. הורה לו הגרי"ז לספר בקול גדול מה הותיר למשמרת, וסיפר כי חשש שמא לא יהיה להם מה לאכול, על כן נטל מעט לפתן והניחו בצנצנת כדי שיהיה לו היום מה לאכול.

פנה הגרי"ז לכל אותם שהיו עמו, ואמר להם: ראו והתבוננו בכל מעשי ה', הילד השאיר ליפתן על כן לא קיבלנו היום בדיוק את הלפתן. וכל זה ללמדנו עד כמה הקב"ה שומר ומגן עלינו כפי מידת בטחונו בו, ואם נסמוך עליו לבדו נזכה לראות תמיד כיצד הוא מגן לכל החוסים בו.

(באר הפרשה)

כאשר פרצה המלחמה הנוראה (בשלהי שנת תרצ"ט) והנאצים ימ"ש החלו להתקדם לתוך מדינות פולין וליטא, נחפזו הכל להימלט על נפשם ולברוח למקומות מרוחקים יותר או להתחבא בתוך יערות (עד שבתוך זמן קצר התברר להם כי כבר אין לאן לברוח).

גם בני משפחת הרב מבריסק, ה"ה הגרי"ז הלוי סולובייצ'יק זי"ע רצו לברוח, אך המתינו להכרעתו של הרב. לאחר ששקל הרבה בדעתו הגדולה האם מעשה זה הוא אכן בגדר 'השתדלות' הכרחית או שיש בזה סתירה לחובת הבטחון בהקב"ה, הכריע כי אמנם צריך לנוס אל היער הסמוך, אך הזהירם שלא יטלו עמם שום מאכל ומזון, אלא 'יקחו' את האמונה ב'אין עוד מלבדו'...

ואכן יצאו לדרך כשאין ברשותם אפילו פרוסת לחם אחת. לאחר כמה שעות שהלכו בדרך, הופיע כנגדם איש יהודי הנושא שני סלים גדולים מלאים במיני מאכלים טובים ומשובחים, ושאלם האם כבר אכלו היום, והשיבוהו שעדיין לא נכנס לפיהם אפילו משהו. מיד הראה להם את מה שבידו, וסיפר להם כי היתה אמורה להתקיים שמחת נישואין וכבר בישלו את כל האוכל עבור סעודת החתונה, אלא שלצוק העתים נדחו הנישואין למועד בלתי ידוע ונשארו כל התבשילים באין דורש, ולא מלאו ליבו להשליכם לאשפה שלא לעבור על 'בל תשחית', ועל כן נטלם עמו כדי לתת אותם להולכי דרכים הרעבים, ואם ברצונם 'הרי שלהם לפנייהם'... החל הגרי"ז לחקור ולדרוש אודות כשרות המאכלים, ולאחר שהתברר לו כי אכן הכל בתכלית ההידור והדקדוק הרשה לבני ביתו לקבלם ממנו, ונתיישבו לאכול 'כסעודת שלמה בשעתו' באמצע היער... והורה הגרי"ז שלא להשאיר מאומה מן האוכל לשמור אותו למחרת, כי צריך לבטוח בה' שיספק להם למחר

אדם הלך בדרך ויעצו לו שישמור עצמו מללכת בנתיב פלוני, שיש בו בורות עמוקים. אמר האיש: "יש לי עצה לזה, אעטוף עיני בסודר ולא אראה את הבורות"...

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

התורה לסוף דעת האדם, שבכוחו להיות נזהר מעוון זה - שאם לא כן, הרי אין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו. וכאשר יתבונן האדם תמיד בזה, יהיה לו בוודאי לתועלת גדולה להינצל מהעוון.

בביאורים ומוספים של 'דרשו' מביאים בענין זה מדברי 'חפץ חיים' בספרו 'אהבת חסד', שם כתב משל מול טענה זאת בשם אחד מהגדולים, שדומה הדבר למי שהלך בדרך ויעצו לו שישמור עצמו מלילך בנתיב פלוני שיש בו בורות עמוקים, ואמר האיש: "יש לי עצה לזה, הביאו לי סודר". וישאלוהו: "מה תעשה בסודר? וכי תכסה בו את הבורות?". וענה להם: "אכסה בו את עיני, והרווח שלי יהיה שכשאפול בבורות לא אהיה ללעג, כי הלא עיני לא ראו את הבורות ולכן נפלתי". ויענו לו: "סכל שכמותך, זה עצמו יהיה לך ללעג היותר גדול. שכן מדוע לך לכסות העיניים ולא לראות? הבט בעיניך והזהר שלא ליפול בבורות!". כן הדבר בענייננו, שהיצר אומר לאדם שיעלים עינו מהכתוב בתורה ובכך יוכל לומר 'לא ידעתי גדול האיסור או החיוב בדברים אלו', אבל אדם זה הרי הוא שוטה וסכל, שהרי יש לך עיניים לראות, ומדוע לא תראה גדול האיסור והחיוב ותיזהר מלהיכשל!

בפתיחה הנוספת שנלמד אי"ה בימים הקרובים, מאריך 'חפץ חיים' לבאר בפרוטרוט כמה לאווין, כמה עשין וכמה ארוין עובר האדם ח"ו על ידי דיבורי לשון הרע ורכילות.

ה'חפץ חיים' גם מסביר מדוע הוא טורח לבאר את כל זאת, ואחד הטעמים הוא, כי "אולי על ידי זה ינגף היצר, בראותו גודל המהומה והמכשלה שיעשה על ידי דיבורו"... ובמילים אחרות: כאשר ייוכח האדם כמה 'בלגן' הוא מחולל על ידי דיבורו, כמה הרס וחושך, כמה לאווין, עשין וארוין שיכולים להיות במשפט מיותר אחד - אולי על ידי כך יינגף יצרו.

את הטעם הזה כבר הזכיר 'חפץ חיים' קודם לכן, ובהגה"ה שם הוא מוסיף כי יהיו אנשים שאדרבה, לא ירצו ללמוד בספר כדי שיוכלו לתלות את עצמם במאמר חז"ל "מוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידיים". אולם הוא דוחה את טענתם באומרו כי כלל זה אינו אמור בדבר המפורש בתורה; ועוד, שהנה רואים אנו כי התורה צוותה "זכור את אשר עשה ה' אלקיך למרים" וגו' והביא הרמב"ן בשם הספרי שהטעם לכך הוא, כדי שעל ידי זה נתבונן בגודל העוון המר. ומדוע לא נאמר בזה "מוטב יהיו שוגגין"? אלא, בוודאי ירדה

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

כיצד התייחס מרן הגר"ג אדלשטיין שליט"א לילד שהיה הולך תדיר לצידו?

עירובין דף מט

"וכגון זה כופין על מדת סדום"

בהלכות צדקה (סי' רמז ס"ו): "יש מי שאומר שרק על מעשר תבואה מדובר ענין המעשרות בשביל להתעשר, ככתוב (דברים יד כב) 'עשר תעשר' עשר בשביל שתתעשר, וגם זה דווקא אם נותן בשביל עשירות דווקא, ולענ"ד אין שום סברא לחלק בכל אלו, וגם החוש מעיד מכמה עשירים שכל מה שנותנים יותר מתעשרים

רבים הם המחפשים סגולות שונות לפרנסה או לעשירות. הנה לפנינו סגולה נפלאה שנתנו לנו חכמינו ז"ל (שבת קיט.): "עשר תעשר, בשביל שתתעשר" - היינו שהמפריש מעשר מכספו סגולה היא לעשירות. ואין זו סתם מליצה בעלמא, וכמו שמעיד הערוך השולחן

גרשון אדלשטיין כל אימת שחזר מתפילת השבת מהשיבה לביתו, והדבר נמשך תקופה ארוכה. אחד מהתלמידים שחשש שמא זה מפריע לרבי גרשון, ובמיוחד לאור העובדה שאותו ילד נצמד אליו והפריע להליכתו, וביקש להסיט ממנו את הילד. אך רבי גרשון שהבחין בכך עצר מאותו תלמיד לעשות זאת ושאל אותו בפליאה: "מה זה מפריע לך? הוא נהנה מכך, ולי הדבר אינו מפריע. 'זה נהנה וזה לא חסר', ואם כן זוהי סתם מדת סדום מצידי למנוע זאת ממנו..." (איש לרעהו)

יותר. והגם שיש שעשירותם נאבדה, זהו מהנסתרות לד' אלוקיני ובוודאי טובתם היא, ועל פי הרוב אינו כן, ועוד שהצדקה דוחה את הגזירות הקשות" עכ"ל.

ואומרים בשם הגה"ק האמרי אמת זצ"ל, שמשום כך כופין על הצדקה מטעם מדת סדום, משום שמי שאינו רוצה לעשות צדקה הוא מדת סדום, שהרי לא יחסר לו כלום אם יתן צדקה, אדרבא הוא יתעשר.

ומעשה בילד מסויים שהיה נהנה ללכת לצידו של הגאון רבי

להתקשר לתורה מסביב לשעון

24 שעות

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2 3 4

הרב **מאיר שפרוך** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2 2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2 1

הרב **יצחק לובינשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 2 6

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הר' **אברהם פוקס** הי"ו
הפוחת בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתוקות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

חדש!

ביאורי התוספות
שיעורים מבוארים בלימוד התוס' על
סדר הדף היומי

שלוחה 28

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** הי"ו
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

האם מותר להדליק נר בליל יום טוב כדי למנוע פחד מחשכת הלילה?

וכמו כן, מותר להדליק נר כדי למנוע פחד בחשכת הלילה, או להדליק נר נוסף כדי למנוע טירחה בהליכה אל נר המוצב במרחק. אולם, הדלקת נרות לצורך אחר, וכגון שמדליק נרות מיוחדים ויקרים כדי להראות את עושרו לעיני כל - אסורה. וראה להלן בנוגע להדלקה לצורך מצוה.

[שו"ע תקיד, ה, משנ"ב ל, שעה"צ לט, וביה"ל ד"ה נר; ביאורים ומוספים דרשו, 25]

לדעת הרמב"ם, מותר להדליק אש ביום טוב אף שלא לצורך כלל, אך לדעת רוב הפוסקים, מותר להדליק אש רק כשיש צורך בדבר; וכן הלכה.

הצורך העיקרי שעבורו מותר להדליק אש הוא, כמובן, 'אוכל נפש', דהיינו, בישול, אפייה, צלייה, וחימום מים לשתיה. וכן מותר להדליק אש לצורך שאר הנאות הגוף, כגון תאורה, חימום הבית, וחימום מים לרחיצה.

באיזה מקום מותר להדליק 'נר נשמה' ביום טוב?

כַּפְדוּ ה" - בריבוי נרות בבתי כנסיות. וכל שכן כשמדליקים לפני התפילה, לכבוד התפילה. אולם, בשעה שבית הכנסת ריק מאדם, יתכן שאין היתר להדליק נרות באופן שאין אורם ניכר. ו'נר נשמה', שנוהגים להדליק ביום השנה לפטירת האב והאם - יש להדליקו במקום שיש תועלת באורו; ובשעת הדחק, יתכן שמותר להדליקו אף במקום שאין תועלת באורו.

[שו"ע תקיד, ה, משנ"ב ל-לג, וביה"ל ד"ה נר, וד"ה שהרי; ביאורים ומוספים דרשו, 28, וראה עוד שם]

בהמשך לאמור: מותר להדליק נרות ביום טוב לצורך מצוה. וכגון: נרות יום טוב (ראה להלן), ריבוי אור בחדרי הבית בלילה לכבוד יום טוב, סעודת ברית מילה, ונר להבדלה בליל יום טוב שחל במוצאי שבת.

וכמו כן, מותר להדליק נרות בבית הכנסת, ואף באופן שבית הכנסת מוצף באור השמש, או באור החשמל; משום שיש בזה כבוד להשי"ת, וכפי שפירשו רבותינו ז"ל את הכתוב בישעיהו: "בְּאֲרָיִם

האם מותר להדליק נרות ביום טוב בחדר המואר באור החשמל?

וכן הדלקת נרות שבת ביום טוב שחל בערב שבת - יש שהתירוה רק באופן שיש תועלת באור הנרות, כגון בחדר אפל; ויש שהתירו זאת אף כשהחדר מואר באור היום או באור החשמל. ויש שכתבו כי ראוי לסדר מערב יום טוב, באמצעות שעון, שתאורת החשמל תכבה בליל שבת למשך שעה קלה, שבה יאירו רק הנרות.

[ביאורים ומוספים דרשו תקיד, 26-27; וראה עוד שם]

בהמשך לאמור: הדלקת נרות יום טוב, נועדה בעיקרה לשם תאורת המקום שבו מדליקים; ולכן, יש שהסתפקו אם מותר להדליקם בחדר המואר באור החשמל; ויש שהתירו זאת רק כאשר השפעת הנרות ניכרת, וכגון שהם מוצבים על גבי השולחן ומוסיפים אור ליושבים סביבו. ויש שכתבו שנהגו להדליק אף כשאין משמעות לתוספת האור, מחמת המצוה שבדבר, הנחשבת כצורך המתיר זאת.

- * אסור לכבות אש ביום טוב שלא לצורך 'אוכל נפש', אולם, עשיית פעולה שתגרום לכיבוי האש, מותרת, באופנים מסוימים. ויש אומרים, שההיתר הוא רק במקרה שאם לא יכבו את האש יגרום הדבר להפסד כספי.
- * כיבוי להבת הגז על ידי מילוי סיר במים שיגלשו בשעת הרתיחה ויכבו את האש - נחלקו הפוסקים אם היא מותרת, ובאיזה מקרה.
- * אסור לחבר את צינור הגז שבכיריים ביום טוב לשעון גז, שיגרום לכיבוי להבת הגז בשעה מסוימת, כיון שבעצם חיבור השעון יש חשש של 'תיקון מנא'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מדוע קוראים את מגילת קהלת בחג הסוכות?

ועוני. (ובחוץ לארץ, קוראים את מגילת רות ב'יום טוב שני' של חג השבועות).
ובסוכות, נהגו לקרוא את מגילת קהלת, שנזכרת בה השמחה - ולשמחה מה זה עשה" - המתאימה לימי הסוכות שהם ימי שמחה.

[שו"ע תצ, ט, ומשנ"ב יז]

מנהג ישראל, לקרוא בפסח את מגילת שיר השירים, משום שבכמה מפסוקיה נרמזת יציאת מצרים, כגון בפסוק "לְסֶסְתִּי בְּרִכְבִּי פָרְעָה דְּמִיתִיךָ רַעֲיָתִי".
ובחג השבועות, נהגו לקרוא את מגילת רות, שמתוארת בה קבלת עול התורה והמצוות על ידי רות מתוך יסורים ועוני, ללמדנו ביום מתן תורה, שלא ניתנה תורה אלא על ידי יסורים

הלוח היומי

ט' בתשרי | הרה"ק רבי אריה לייב ב"ר ברוך זצ"ל, 'הסבא משפולי'

ביום זה בשנת ב' אלפים ת"ן, נתרצה הקב"ה על העגל. 'ויאמר ה' סלחתי כדברך'.
יארצייט:

- ר"פ: רבי אברהם ב"ר יעקב סבע זצ"ל, מספרד, בעל צרור המור ואשכול הכופר.
- תע"ג: רבי יונה ב"ר אליהו (מבומסלא) לנדסופר זצ"ל, מפראג, בעל שו"ת, מעיל צדקה.
- תרנ"ח: רבי נפתלי הרצקא ב"ר יעקב פרץ הלוי זילברמן זצ"ל, מראצפרט.
- תרס"ג: רבי אליעזר זוסמן ב"ר מרדכי אפרים פישל סופר זצ"ל, אב"ד פאקש-הונגריה, בעל עט סופר.
- תרס"ו: רבי יצחק יהודה שמעלק'ס ב"ר חיים שמואל זצ"ל, מלכוב, בעל בית יצחק.
- תש"כ: רבי יצחק זאב ב"ר חיים הלוי סולובייצ'ק זצ"ל, הבריסקער רב, בעל חידושי מרן רי"ז הלוי, ליקוטי הגרי"ז ועוד.

יארצייט מרן הגאון רבי יצחק זאב ב"ר חיים הלוי סולובייצ'יק זצ"ל - הגרי"ז מבריסק

הדבר תלוי רק בך!

פעם אחת בערב יום כיפור בא הגה"צ רבי הרש קופשיץ זצ"ל למרן הגרי"ז מבריסק וביקש ממנו ברכה לעשות תשובה... נענה מרן הגרי"ז זצ"ל: "מה שייך ברכה לעשות תשובה... הדבר תלוי בכם, אם תרצו תעשו תשובה..." (עובדות והנהגות לבית בריסק ח"ג עמ' קפז)

נשתדל ביום כיפור לעשות תשובה אמיתית ונזכור ש"אין הדבר תלוי אלא בנו".

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il